

Torís: la justícia són ells

Patrolles voluntàries fan treball de policia

En una de les novel·les de Chester Himes, Grave Digger, detectiu negre protagonista de l'autor, reflexionava sobre les migrades possibilitats de veure un delinqüent de color intentar encalçar un policia blanc: només el trenta-u de febrer, ironitzava el detectiu. Les comparacions són odioses, però necessàries; ja que Torís sembla Harlem en la mateixa proporció que un delinqüent, aquesta vegada blanc, supera les probabilitats que assenyalava Digger, malgrat ser tres dies enrere al calendari: un veritable vint-i-vuit de febrer de mil nou-cents vuitanta-dos. Ni tan sols tal dia té facultats un lladre de dur a bon terme el seu treball, si ensopega amb un poble com Torís, disposat a defensar els estalvis «que tants sacrificis comporten», segons ells.

Poble de tres mil vuit-cents habitants de la Ribera Alta, el veïnat de Torís és dedica quasi exclusivament a les faenes del camp, llevat d'un percentatge molt petit de la població laboral, ocupats en les tres fàbriques que hi ha als afores del poble. Dues mil dues-cents hectàrees, d'un total de vuit mil, són dedicades al conreu del raïm, del qual s'extrau un orgullós vi de taula, famós en la comarca. La resta de terrenys apareix plantada de tarongers, garrofers, oliveres i distintes classes de fruita en menor proporció.

La guàrdia civil i els GEOS detenen els delinqüents

/ Alfred Hueso

La vida política és mediatitzada per cinc independents, que asseguren no ser «de dretes ni d'esquerres», tres d'AP i tres del PSOE, partit que féu possible l'alcalde «independentista». La totalitat dels rètols del poble són escrits en castellà, però els torisans parlen aquell valencià buit de consonants intermèdies molt propi de la Ribera. El casino, els bars i els impagables racons assolellats de l'hivern acomoden la vida social. Tot s'esdevé amb tranquil·litat, sense les acostumades angoixes urbanes. Però...

Aquell vint-i-vuit de febrer, un cotxe aturà la marxa en la meitat del carrer del cura Don Fernando, enfront d'una sucursal de la Caixa d'Estalvis de València. Tret de les obligades mirades de curiositat pròpies de nuclis petits, ningú no concedí massa importància als dos joves que penetraren a la sucursal. Un altre restà al volant del vehicle, sense llevar la clau del contacte, circumstància que, aquesta sí, accelerà l'esverament del veí que escridassà l'alarma general. Als pocs minuts, algunes de les cinc-centes escopetes de cacera

de la població copaven de punta a punta el beatífic carrer. Abans, però, el conductor del cotxe escampà el poll en vista de la perillosa mobilització que s'havia produït, abandonant els companys.

Números de la guàrdia civil i dels GEO —Grupos Especiales de Operaciones— acudiren a la sucursal. El comandant que dirigia les forces passà una nota al secretari local del jutjat, per tal que la llegís pel megàfon als delinqüents: «Aviso a los señores atracadores, les habla la guardia civil. Se encuentran ustedes totalmente acorralados...». Però els senyors atracadors preferiren saltar a la casa del costat, llar d'una senyora d'edat i de sordesa avançada, que va confondre Geos i delinqüents amb empleats d'Hidroelèctrica. Més de dues hores hagué d'esperar la guàrdia civil abans de traure els lladres de la casa: la gent del poble volia linxar-los. Mentrestant, Alfredo Hueso, empleat de l'Ajuntament, explicà pacientment a l'àvia el motiu de la visita. Ella esbufegà.

D'aquell dia ençà, al poble perdé l'arrogant to de tranquil·litat que mostrava. L'incident serví, però, per a mantenir-se a l'aguait, també, dels nombrosos robatoris que patien els llauradors de Torís. Als quatre guàrdies rurals de la Cambra Agrària local s'uniren un grapat de voluntaris, que col·laboraren organitzant-se en patrolles nocturnes. «És que no hi ha dret —comenta el secretari de la Cambra—, entre l'u d'agost i el 15 de setembre, època forta de les garrofes, es produeixen furts, encara no calculats però quantiosos. Un home pot recollir cent quilos de garrofes en una hora. Enguany

es paguen a vint-i-set pesetes el quilo i no es pot jugar amb el pa dels altres». Segons el secretari, la justícia és lenta i incapacitada per a impedir els furtus. Així, doncs, allò que no fa la justícia ho fan els voluntaris que, fet i fet, són els que més interessos s'hi juguen. I la veritat és que són eficients.

A les primeries d'octubre d'enguany aparegué socarrat un 850 de color blanc, aparcad a la vora d'un camí de la partida d'Albaina. Tres o quatre persones, situades a un centenar de metres del vehicle, recollien garrofes a corre-cuita. El furt era observat per un grup de llauradors que, sense cap avis més, calà foc al cotxe dels eventuals recollidors. Aquests intentaren desesperadament salvar el 850,

La població, furiosa, pretenia linxar-los

/ Alfred Hueso

però el cotxe quedà allí, cremat, i no se sap de ningú que haja denunciat l'esdeveniment. «I pobre del qui ho faça», sentència un torisà, òbviament anònim.

La població de Torís ja ha protagonitzat diversos incidents d'aquesta mena,

que preocupen govern civil. El veïnat és molt aficionat a la cacera, i les cinc-centes escopetes calculades al poble podrien derivar en una guerra oberta. Encara es recorda ací el dia que dos lladres intentaren un robatori en la casa de Lorenzo

Zafrilla. Els crits de la seua dona, demanant auxili, reuniren en la porta principal un nombrós grup de persones, que els esperaven amb pals i destrals. La clàssica porta darrera salvà els dos delinqüents de les urpes d'un poble furios que, una i una altra vegada, es demostra disposat a implantar la pròpia llei, mentre, segons han declarat, la justícia siga lenta i ineficaç. «La multa màxima d'un guàrdia rural no pot superar la xifra de cinquanta pessetes», es lamenta el secretari de la Cambra Agrària. La dissuasió monetària, evidentment, no és quantiosa. Però la fatalitat seria matar un home per un sac de garrofes, tot i admetre que vint-i-set pesetes el quilo és un preu que mai no s'havia vist.

Orquestra Municipal

Excma. Ajuntament de València

**CORIOLA OBERTURA, BEETHOVEN
CONCERT PER A CLARINET, MOZART
SIMFONIA NÚMERO 2, CHARLES IVES**

Dijous, 15 de novembre, a les 19.30 hores
Dissabte, 17 de novembre, a les 11.30 hores

CONCERT HOMENATGE A JOAQUÍN RODRIGO

Patrocinat per l'Excel·lentíssima Diputació de València
Dijous, 29 de novembre, a les 19.30 hores
Dissabte, 1 de desembre, a les 11.30 hores
Divendres, 30 de novembre, concert extraordinari a Alacant, patrocinat per la Conselleria de Cultura de la Generalitat valenciana

CONCERTS DE LA BANDA MUNICIPAL DE MÚSICA DE VALÈNCIA

Saló d'actes de l'Ateneu Mercantil de València

Dijous, 8 de novembre, a les 19.30 hores
Divendres, 9 de novembre, a les 19.30 hores
Director, mestre **Joan Garcés Queralt**

Dimecres, 21 de novembre, a les 19.30 hores
Divendres, 23 de novembre, a les 19.30 hores
Director, mestre **Juli Riballes**

Dijous, 6 de desembre, a les 19.30 hores
Divendres, 7 de desembre, a les 19.30 hores
Director, **Pau Sánchez Torralles**

Dijous, 20 de desembre, a les 19.30 hores
Divendres, 21 de desembre, a les 19.30 hores
Director, mestre **Joan Garcés Queralt**

Banda MUNICIPAL

DE VALÈNCIA

